

Huvudansökan, kandidatprogrammet i finskugriska och nordiska språk och litteratur: nordiska språk (svenska som modersmål) och nordisk litteratur

Urvalsprov 23.5.2019 kl. 14.00–18.00

Skriv ditt namn och dina personuppgifter med tryckbokstäver.

Skriv ditt namn med latinska bokstäver (abcd...), inte till exempel med kyrilliska bokstäver (абвгд...).

Om du inte har en finländsk personbeteckning, skriver du istället ditt födelsedatum.

Skriv dina personuppgifter på alla provpapper.

Efternamn	
Förnamn (alla)	
Personbeteckning	
E-postadress	
Telefon	

Kontrollera med hjälp av sidnumren att du har fått alla sidor.

Skriv din namnteckning i fältet nedan för att visa att du har kontrollerat ovan nämnda saker.

Namnteckning	
--------------	--

Om du vill att dina provsvar bedöms, lämna det nedanstående fältet tomt.

Om du inte vill att dina provsvar bedöms, skriv följande text i fältet nedan: "*Jag vill inte att mina provsvar bedöms*". I detta fall får du noll poäng i provet.

Att avstå från bedömning	
--------------------------	--

Läs noggrant igenom alla anvisningar

- Kontrollera att ditt provkompendium utöver titelbladet och anvisningarna (sidorna 1–2) innehåller följande sidor:
 - provfrågor och svarsfält (sidorna 3–13)
 - en materialdel med fem texter:
 - Henricson, Sofie. 2015.
 - Tidigs, Julia. 2018.
 - Dahl, Östen. 2018.
 - Utdrag ur Tove Jansson *Pappan och havet*.
 - Utdrag ur Annica Luther *Ivoria*.
 - En sida med översättningar till Luther *Ivoria*.
 - ett konceptpapper för egna anteckningar
- Svara på frågorna klart och tydligt så som det står i materialet. Var noggrann med att svara på varje fråga utgående från rätt material.
- Skriv dina provsvar på **svenska**. Svar som har skrivits på andra språk bedöms inte.
- Skriv varje svar i frågans svarsfält. Anteckningar som skrivits utanför svarsfältet beaktas inte i bedömningen.
- Skriv dina provsvar med blyertspenna och med tydlig handstil. Otydliga anteckningar bedöms enligt det alternativet som ger minst poäng.
- Du kan planera dina svar och skriva egna anteckningar på konceptpappret. Anteckningarna på konceptpappret beaktas inte i bedömningen. Du har fått ett konceptpappersark. Du kan få mera konceptpapper av övervakaren.
- Placera ditt provmaterial så att deltagare som sitter nära dig inte kan se dina svar och anteckningar.

Poäng

Urvalsprovet poängsätts på skalan 0–100.

Del	Du kan få	Du kan bli antagen bara om du får
1	0–60 poäng	
2	0–40 poäng	
Totalt	0–100 poäng	minst 50 poäng

Dina provsvar i vissa delar av provet kan förbli outvärderade ifall du inte kan nå lägsta möjliga godkända poängantal för hela provet.

När du vill lämna in ditt prov

Kom ihåg att skriva din namnteckning på provkompendiets titelblad, samt ditt namn på alla sidor där detta begärs. När du går för att lämna in provet, ta med alla dina saker från din plats. Lämna in alla papper, också konceptpappret även om du har lämnat vissa eller alla uppgifter obesvarade. Bevisa din identitet när du lämnar in provpappren. Övervakaren antecknar att du deltagit i provet samt lämnat in provpappren i deltagarlistan. Övervakaren kan ge dig ett separat intyg över att du deltagit i provet om du behöver ett sådant.

Uppgift 1.3 (0–20 p)

Begrepp och definitioner

Du får tio (10) definitioner på språk- och litteraturvetenskapliga begrepp som du ska identifiera i texten. Plocka ut exempel och motivera kort varför du ser dem som exempel på detta.

I denna uppgift ska du utgå från utdraget från Tove Jansson "Familjen i glaskulan" (ur *Pappan och havet*). Uppgift a–f innehåller utdrag ur texter där du kan leta efter exempel.

(De språkvetenskapliga definitionerna är tagna ur *Svenska akademins grammatik* (SAG) men fetstil och kursiv stil har delvis tillagts för att göra exemplen tydligare. Asteriskar har plockats bort.)

Bilagor:

1. Tove Jansson "Familjen i glaskulan", ur *Pappan och havet*

På grund av upphovsrättsliga skäl har texten inte publicerats här.

a) Egentligt subjekt:

"sådan bunden nominal bestämning till verb som vanligen utgörs av en indefinit nominalfras och som samförekommer med ett expletivt pronomen (formellt subjekt) på subjeksplats. Egentligt subjekt uttrycker samma roll i förhållande till verbet som ett ordinärt subjekt vid samma verb men står på den plats där objektet brukar stå. Exempel: *Det saknades två stolar.* (Jfr. *Två stolar saknades.*)" (SAG 1, s. 165)

Längst ner på sidan 8, början av s. 9:

Men först borde man gno golvet med sandpapper, ett asigt jobb, ett jobb som ingen beundrar. Det är nånting särskilt med ett nytt vitt golv som man målar med bred pensel och glänsande fernissa, familjen får gå bakvägen och hålla sig undan. Tills jag släpper in dem och säger, varsågod.

b) Subjunktion:

"Subjunktionen inleder en bisats [...] utan att vara satsbas, dvs. utan att ha satsledsfunktion i satsen, t.ex.: *Jag kommer om du vill.*" (SAG 1, s. 227–228)

s. 9

Tändstickan fortsatte att brinna i askkoppen och han iakttog den intresserat. Just innan den slocknade rev pappan av några bitar tidningspapper och lade dem över elden. Det var en vacker liten brasa, nästan osynlig i solskenet, men den brann riktigt nätt.

c) Efterställt attribut:

"**efterställd**, om bestämning placerad efter sitt huvudord, t.ex. om attribut efter sitt substantiv (t.ex. *riset från Indien*)" (SAG 1, s. 165)

"**attribut**, bestämning till huvudordet i en nominalfras, t.ex. bestämningarna till *örhängen* i **hennes andra gröna örhängen av plast**." (SAG 1, s. 155)

s. 9

Nu slocknar den igen, sa Lilla My. Du ska lägga på mera. Hon satt på räckets i skuggan av verandastolpen.

Är du där nu igen, sa pappan och skakade askkoppen tills det slocknade. Jag studerar eldens teknik, det är viktigt.

d) Icke fullständig sats:

"**sats**, konstruktion som består av subjekt [...] och finit verbfras (predikatsled) samt optionellt vissa adverbial som hör till hela satsen. Flertalet satser har dessutom inledare (en satsbas eller en subjunktion).)" (SAG 1, s. 221)

s. 7–8

Han hade beskrivit den brinnande dalen, dånet, de glödande stammarna, elden som kryper under mossan. Lysande pelare av eld som kastar sig uppåt mot natthimlen! Vågor av eld som brusar fram över dalens sidor och vidare nedåt mot havet...

e) Adverb:

"**adverb**, en ordklass, [...] Adverbet anger ofta en omständighet vid en aktion: *där, ofta, ute, nu, delvis*. Det är i de allra flesta fall oböjligt. Adverbet fungerar framför allt som huvudord i olika slags adverbial." (SAG 1, s. 150)

s. 7

En obestämd eftermiddag i slutet av augusti gick en pappa omkring i sin trädgård och kände sig onödig. Han visste inte var han skulle göra av sig, för allt som fanns att göra var redan gjort eller också var det nån annan som höll på med det.

f) Assonans (eg. "samklang"):

om vissa slag av (ofullständigt) rim, halvrim, inrim – ljudlikheter inne i ord, t ex vokalisks assonans: strand/barn, eller konsonantisk: *fem/kom*.

g) Alliteration:

en stilfigur med begynnelse- eller medelrim – ord som börjar på samma konsonant eller konsonantgrupp eller samma eller olika vokaler.

h) Metaforer (eg. "överföring"):

bildliga uttryck för att vidga språkets register och åskådliggöra något. Kan vara öppna eller dolda (ex. *stolens rygg, bergets fot*).

i) Hyperbol ("överdrift"):

en retorisk figur där en demonstrativ överdrift används i förstorande (*allt är svart, allt har brunnit upp* etc.) eller förminskande sammanhang.

j) Liknelse:

mellan två begrepp där jämförelseledet utgörs av "som" eller "liksom".

Förhandsmaterial för urvalsprovet 2019:

- Dahl, Östen. 2018. Vips tar ideofonerna revansch! Språktidningen nr 3, 2018. Materialet finns [på nätet](#).
- Henricson, Sofie. 2015. Svenska och finska i samma samtal. I: M. Tandefelt (red.) Gruppspråk, samspråk, två språk. Svenska litteratursällskapet i Finland, Helsingfors. S. 127–139. Ladda ner materialet [som pdf](#).
- Tidigs, Julia. 2018. Den finlandssvenska romanens många språk. En panorering. I. Finsk tidskrift. Nr 3–4, s. 77–93. Materialet finns [på nätet](#) (ladda ner tidskriftsnumret [som pdf](#), observera att innehållsförteckning för alla nummer från 2018 finns på samma webbsida).

Bedömningsgrunder för urvalsprovet i nordiska språk (svenska som modersmål) och nordisk litteratur 2019

Del 1: Analysuppgifter

1.1 Analysera utdraget ur "Ivoria" utifrån Henricsons kapitel. Kom ihåg att hänvisa tillbaka till Henricson och använda artikeln i din analys. 6 ledande frågor ges. (20 p)

Fråga a-c ges 5p / fråga. Ett gott svar ges 3p, gott svar med någon referens till SH / ex ges 4p.

Utmärkt svar vanligtvis med både referens till SH och ex ur Ivoria ges 5p

Fråga d-f ges 5p totalt. I princip ges 5 p / fråga och sedan ges snittet som poäng för fråga d-f.

a) Vad kan tänkas utgöra grunden för den språkliga variationen i Ivoria – ålder, social grupp, regionalt ursprung? Är det tydligt vilket det är?

Det är 3 av 4 personer som växlar språk i avsnittet och allra mest är det SAMPO som sägs vara någon som kan "funktionell svenska" men inte talar det till personer över 12 år. SAMPOs växling är nog mestadels "lån" – han kommer inte på orden på svenska, en gång är det även att han frågar vad X heter på svenska.

MILLA växlar i form av slang en gång "tavara" (också snarare ett lån). Och en gång i form av en hel sats som sedan översätts direkt efteråt som att hon kommer på att hon ska tala svenska.

ALPHONSE växlar också en gång till finska trots att han inte tycks kunna finska alls eller så bra åtminstone. Han använder ordet "muttakuonor" antagligen för att han blivit kallade det själv i någon form och sedan böjer det på svenska som är det språk han behärskar bäst.

b) Är variationen främst inomspråklig? (dvs mellan varieteteter) eller tvärspråklig? (mellan språk) Diskutera

Det finns en inomspråklig variation i form av att det ibland känns mer talspråkligt och lite slangartat, ibland också i form av ord som lånats in från finskan i slangen, såsom "tavara".

I Sampos språk finns också viss variation i form av normbrott: brott mot V2-regeln, ovanlig plural "systemer", natt = kväll / afton, avsaknad av preposition "massor problem".

c) Vilken språklig nivå sker variationen på – ord / sats?

Språkbytet sker dels i form av ord: tavara, systeri, taatusti, säätä, etälukio, yläaste, muottakuonor.

Men det finns också hela satser såsom: Nyt mä keksin!, Ja jos et halua istua.... (lång mening).

Dessutom finns det uttryck såsom Katsos nyt som inleder en mening på svenska genom att det är det som fångar uppmärksamheten och tar ordet.

Inget mönster, förutom att Sampo verkar mest byta i sådana ord och uttryck som han nog inte kommer på på svenska just i stunden.

d) Om det är i ord man ser en variation, ser du något mönster i form av vilka ord?

De ord som används på finska är oftast substantiv, men även adjektiv och verb. Det här överensstämmer väl med vad Henricson noterar i sin artikel.

e) Om det är i ord man ser en variation – hur påverkar det böjningen?

Böjningen påverkas endast i ett fall: "muottakuonor" och då är det alltså en person som talar som troligen inte kan finska direkt utifrån vad som sägs i kontexten och utifrån hur Sampo anstränger sig att tala svenska.

I övrigt står orden ofta i grundform.

f) Om det är i satser – är det då något som utmärker dessa satser? Något de har gemensamt?

Det är utrop och en gång är det en lång mening. Inget direkt mönster.

1.2 Vilka är de språkliga variationernas etc. (0-20 p)

a) Finns här vad Tidigs kallar "illusionen av tal? I så fall, i vilket syfte?

Begreppet avser att en författare med hjälp av repliker skapar en verklighetseffekt, inte minst genom att karaktärisera gestalterna genom deras språk användning, vilket sker i Luthers text. Här kan också tillfogas att deras särskilda grupp miljö framkommer genom "illusionen av tal".

b) Markeras språkväxling genom flerspråkighet i en replik?

Ja. Ex: Milla: "Nyt mä keksin! Nu har jag det!" "Katsos nyt, Muhammad, som städar i Apollo och är en hyva typ..." "annefranking", Systeri, printa ut, inga problemer, systemer.

c) Antyds differentiering genom svenska med finlandismer, dialekt och slang?

Finlandismer och (få) inslag av dialekt finns. Berättarens språk är korrekt svenska medan karaktärerna har större frihet. Slang finns, ex: sveamamma, mö – minä, sticker,.

d) Finns här språkliga skillnader inom det finlandssvenska som anger språk eller klass?

Det finns skillnader i svenskan som visar på språklig bakgrund men inget som tydligt kan kopplas till klass eller social grupp.

e) Hur många slags "språk" finner du i textutdraget?

Svenska, finlandssvenska, finska, engelska, helsingforssvenska, svenska som andraspråk / främmandespråk t.ex. finsksvenska men även svenska med annan språklig bakgrund (oklart vilken).

f) Vad är deras funktion för exempelvis karaktärsteckning eller miljöbeskrivning.

Att fördjupa karaktärsteckningen och visa fram en flerspråkig miljö och grupptillhörighet som helt naturlig för ungdomar. Flerspråkigheten gör berättelsen mer trovärdig, givet karaktärernas olika bakgrunder. Den visar också hur viktig, känslomässigt identitetsskapande, språkanvändningen är för dem. Berättarens korrekta svenska lämnar utrymme för dialogerna mellan karaktärerna vilket förstärker realismen i situationen som beskrivs.

1.3 Begrepp och definitioner

Du får 10 definitioner på begrepp som du ska identifiera i texten. Plocka ut exempel och motivera kort varför du ser dem som exempel på detta.

1p – exempel

1p – motivering

När textsnuttar angivits ska man leta först och främst i dessa. Om man letar i resten av texten och hittar svar där är det dock okej.

a) **Egentligt subjekt:** *(med) ett nytt vitt golv som man målar med bred pensel och glänsande fernissa*

Rätt även om inte relativsatsen tagits med; även bara golv kan ses som rätt

INTE: *ingen i ett jobb som ingen beundrar*

Motivering: Samförekommer med ett expletivt pronomen, formellt subjekt på subjektets plats. Det egentliga subjektet har samma roll som subjektet i förhållande till verbet, men står på objektets plats.

Endast svarat expletivt pronomen det = 0,5

b) **Subjunktion:** *”(Just) innan...*

(INTE: *men* och *och* – de är konjunktioner)

Motivering: inleder en bisats, är inte satsbas dvs har ingen satsledsfunktion.

c) **Efterställt attribut:** av verandastolpen i skuggan av verandastolpen

(INTE: *i skuggan av verandastolpen* det är ett adverbial som beskriver var raket och även karaktären befinner sig)

Motivering: Efterställd = bestämning placerad efter sitt huvudord; attribut efter substantiv. Attribut = bestämning till huvudordet i en nominalfras.

d) **Icke fullständig sats:** *Lysande pelare av els som kastar sig uppåt mot natthimlen!*

Vågor av els som brukar fram över dalens sidor och vidare nedåt mot havet... (om dessa men även "elden som kryper under mossan" markerats och en bra motivering givits så ges ändå rätt.)

INTE: vidare nedåt mot havet – det är ett adverbial och en fras men ingen sats det stämmer men det ingår också bara i en sats. Det används inte som om det skulle gå att använda självständigt. Men om det motiverats som utan subjekt och predikat vilket ju stämmer både på exemplet och vad det ska vara så får man 1p för motiveringen.

Motivering: En sats består av subjekt och finit verbfras (predikat). Om ettdera saknas så är satsen icke fullständig.

e) **Adverb:** *omkring; inte; redan; också; var*

INTE: obestämd i första satsen, det är ett adjektiv och om det markerats blir poängen NOLL även om ett adverb också skulle ges som svar.

Motivering: anger omständighet vid en aktion; oftast oböjligt; vanligtvis huvudord i ett adverbial.

Okej att som motivering bara t.ex. skriva att *omkring* beskriver hur pappan gick.

f) **Assonans (eg. samklang):**

Tassade/rasslade, knytt/skrutt, fläckar/längre, allt/svart, tassarna/fastnade/golvfernissan, gömde sig i sömn, på måfå, orörligt/dammigt.

g) **Alliteration:**

Olust/orättvisa, dalen/dånet, olust/orättvisa, javisst/ja. jaja, (tillgång till tändstickor, gång på gång.

h) **Metaforer (eg. "överföring"):**

Vågor av eld, hettan låg och jäste, gömde sig i sömn, lysande pelare av eld, sömnen kom krypande i tassarna.

i) **Hyperbol:**

Ett väldigt ansvar vilar över minsta knytt, vartenda litet skrutt.... En riktigt liten skogseld, lysande pelare av eld, allting var orörligt och tyst och lite dammigt, allt är svart.

j) **Liknelse:**

Som en karta där allting är upptäckt och bebott..., vågor av eld som brusar fram...

Del 2: Språkfärdighet

Text max 500 ord – ideofoner i *Familjen i glaskulan* (och ev. *Ivoria*), på basis av : Dahl (2018) *Vips tar ideofonerna revansch!* Språktidningen 3 / 2018.

Varje del (1–4) ger maximalt 10 poäng.		
1	Kontakt med utgångsartikeln genom hela texten: Dahl (2018) <i>Vips tar ideofonerna revansch!</i> Språktidningen 3 / 2018. Den sökande har förstått utgångsartikeln.	10 p
	Reduktion av poäng om kontakten är mindre tät. Om endast det som ges i uppgiftsbeskrivningen nämns blir det 3 p	
2	Det finns inledning och avslutning i texten = den sökandes text. Det går en röd tråd genom texten = den sökandes text. God textbindning inom stycken och över styckesgränser.	10 p
	Reduktion av poäng beroende på hur många brister det finns i textbindning. Flera brister i textbindningen ger 3 p.	
3	Ord och idiom: Korrekt användning av ord och idiom	
	10 p Varje felaktigt använt ord eller idiom: –1 p.	
4	Grammatik: genomgående korrekta grammatiska strukturer	10 p
	Varje felaktig grammatisk struktur: –1 p	

Ord som kan tänkas diskuteras som att de kunde ha en ideofonsk grund i Pappan och havet:

t.ex.

Tassade

Rasslade

Fräsande

Knytt

Skrutt

(syssla)

(knäppande)